

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การดำรงตำแหน่งทางวิชาการและตำแหน่งประเภทผู้บริหาร
ของพนักงานมหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้มีหนังสือ ที่ ศร ๐๕๒๓.๑.๗/๔๑๐ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒ เรื่อง การขออนุมัติการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจ้างบุคลากรทดแทน อัตราข้าราชการ และต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๒ เรื่อง ขอบทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๒ อนุมัติในหลักการให้มหาวิทยาลัยของรัฐจ้างพนักงานในลักษณะการจ้างพิเศษที่มีวาระการจ้างที่กำหนดเวลาชัดเจนแทนการบรรจุข้าราชการใหม่ โดยให้มหาวิทยาลัยกำหนดจำนวนบุคคลที่จะจ้างและอัตราค่าจ้างได้ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรโดยได้รับความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัย ในการนี้มหาวิทยาลัยได้ออกข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ว่าด้วยการจ้างพนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๒ ทดแทนการบรรจุข้าราชการใหม่ เมื่อมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการและปฏิบัติตามข้อบังคับดังกล่าวแล้วปรากฏว่า มหาวิทยาลัยมีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของพนักงานมหาวิทยาลัยวิชาการที่ทำหน้าที่เหมือนคณาจารย์ประจำในการรับเลือกเป็นคณบดี รองคณบดี หัวหน้าภาควิชา หรือตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่าตามมาตรา ๒๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ และปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของพนักงานมหาวิทยาลัยปฏิบัติการที่ทำหน้าที่สนับสนุนงานวิชาการในด้านต่างๆ ในการรับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าส่วนราชการเป็นกองหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากองหรือหัวหน้าส่วนราชการเป็นงานหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่างานตามมาตรา ๗ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้จึงขอหารือปัญหาข้อกฎหมาย ดังนี้

๑. คณาจารย์ประจำตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ หมายความว่ารวมถึงพนักงานมหาวิทยาลัยวิชาการที่ทำหน้าที่เหมือนอาจารย์ที่เป็นข้าราชการของมหาวิทยาลัยแม่โจ้หรือไม่

๒. พนักงานมหาวิทยาลัยวิชาการของมหาวิทยาลัยแม่โจ้สามารถดำรงตำแหน่งเป็นคณบดี รองคณบดี หัวหน้าภาควิชา หรือตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่าตามมาตรา ๒๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้หรือไม่

๓. พนักงานมหาวิทยาลัยปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยแม่โจ้สามารถได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าส่วนราชการเป็นกองหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง

หรือหัวหน้าส่วนราชการเป็นงานหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่างานตาม มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้หรือไม่

๔. หากพนักงานมหาวิทยาลัยสามารถดำรงตำแหน่งตามข้อ ๒ หรือสามารถได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าส่วนราชการตามข้อ ๓ ได้ จะสามารถใช้อำนาจบังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาที่เป็นข้าราชการในสังกัด ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประกอบกับได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยแม่โจ้) แล้ว เห็นสมควรตอบข้อหารือเป็นสอง ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีพนักงานมหาวิทยาลัยวิชาการที่ทำหน้าที่เหมือนอาจารย์ที่เป็นข้าราชการของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ถือเป็นคณาจารย์ประจำที่สามารถดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้หรือไม่ เห็นว่า แม้มาตรา ๑๘^๑ (ก) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่ง

มาตรา ๑๘ ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา มีดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งวิชาการ ซึ่งทำหน้าที่สอนและวิจัย ได้แก่

- (๑) ศาสตราจารย์
- (๒) รองศาสตราจารย์
- (๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์
- (๔) อาจารย์
- (๕) ตำแหน่งอื่นตามที่ ก.พ.อ. กำหนด

(ข) ตำแหน่งประเภทผู้บริหาร ได้แก่

- (๑) อธิการบดี
- (๒) รองอธิการบดี
- (๓) คณบดี
- (๔) หัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ
- (๕) ผู้ช่วยอธิการบดี
- (๖) รองคณบดีหรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ
- (๗) ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต ผู้อำนวยการ กอง หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากองตามที่ ก.พ.อ. กำหนด

(๘) ตำแหน่งอื่นตามที่ ก.พ.อ. กำหนด

(ค) ตำแหน่งประเภททั่วไป วิชาชีพเฉพาะ หรือเชี่ยวชาญเฉพาะ ได้แก่

- (๑) ระดับเชี่ยวชาญพิเศษ
- (๒) ระดับเชี่ยวชาญ
- (๓) ระดับชำนาญการ
- (๔) ระดับปฏิบัติการ
- (๕) ระดับอื่นตามที่ ก.พ.อ. กำหนด

แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ จะเป็นการกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งทำหน้าที่สอนและวิจัยของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งได้แก่ ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ และตำแหน่งอื่นตามที่ ก.พ.อ. กำหนดก็ตาม แต่เมื่อมาตรา ๖๕/๒^๒ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันรองรับให้พนักงานในสถาบันอุดมศึกษามีสิทธิที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ แล้ว ย่อมมีผลทำให้พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาสามารถดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และอาจารย์ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ทำหน้าที่สอนและวิจัยได้ และเมื่อปรากฏว่าตำแหน่งทางวิชาการตามมาตรา ๑๘^๓ (ก) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ มีความสอดคล้องกับตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยตามมาตรา ๔๐^๔ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ ด้วยแล้ว พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาย่อมสามารถดำรงตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน ดังนั้น พนักงานมหาวิทยาลัยวิชาการที่ทำหน้าที่เหมือนอาจารย์ที่เป็นข้าราชการของมหาวิทยาลัยแม่โจ้จึงถือเป็นคณาจารย์ประจำที่สามารถดำรงตำแหน่งทางวิชาการตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้

ประเด็นที่สอง กรณีพนักงานมหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยแม่โจ้สามารถดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารได้หรือไม่ และหากสามารถดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้ จะสามารถใช้อำนาจบังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชาที่เป็นข้าราชการในสังกัดได้หรือไม่ เห็นว่า แม้บทบัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติและการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งคณบดี หัวหน้าภาควิชา ผู้อำนวยการวิทยาลัย

^๒มาตรา ๖๕/๒ พนักงานในสถาบันอุดมศึกษามีสิทธิที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ หรือตำแหน่งอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสภาสถาบันอุดมศึกษาที่ออกตามมาตรา ๖๕/๑ ได้

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาให้ดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารตามมาตรา ๑๘ (ข) ให้พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้นั้นมีอำนาจและหน้าที่ในตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งและมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดหน่วยงานนั้น

ตำแหน่งพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาตำแหน่งใดบังคับบัญชาข้าราชการและพนักงานในส่วนราชการหรือส่วนงานใด ในฐานะใด ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด

^๓โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๔มาตรา ๔๐ คณาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยมีตำแหน่งทางวิชาการ ดังนี้

- (๑) ศาสตราจารย์
- (๒) รองศาสตราจารย์
- (๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์
- (๔) อาจารย์

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนคณาจารย์ประจำตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย

และผู้อำนวยการสถาบัน สำนัก ศูนย์ หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า คณะของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตามมาตรา ๒๔^๕ มาตรา ๒๖^๖ มาตรา ๓๑^๗ มาตรา ๓๒^๘ และมาตรา ๓๕^๙ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ จะกำหนดให้แต่งตั้งบุคคลดังกล่าวจาก ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยก็ตาม แต่เมื่อพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนใน สถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้แล้ว ได้เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการ บริหารงานบุคคลของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ใน ปัจจุบันที่สถาบันอุดมศึกษามีการจ้างพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาทดแทนการบรรจุข้าราชการ มาตรา ๖๕/๒^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงได้บัญญัติรองรับให้พนักงานในสถาบันอุดมศึกษามีสิทธิที่จะได้รับ การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๔^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนใน สถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

มาตรา ๒๔ ในบัณฑิตวิทยาลัย ให้มีคณบดีเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานของ บัณฑิตวิทยาลัย และจะให้มีรองคณบดีหรือผู้ช่วยคณบดี หรือจะมีทั้งรองคณบดีและผู้ช่วยคณบดีคนหนึ่งหรือ หลายคน เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่คณบดีมอบหมายก็ได้

ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณบดีจากคณาจารย์ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย และมีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๖

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๒๖ ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี รองคณบดี ผู้ช่วยคณบดี หัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้า หน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชา และรองหัวหน้าภาควิชาหรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่ เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชา ต้องมีคุณสมบัติได้ปริญญาชั้นหนึ่งชั้นใดหรือเทียบเท่าจาก มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการ บริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง

มาตรา ๓๑

ฯลฯ

ฯลฯ

ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งหัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะ เทียบเท่าภาควิชาจากข้าราชการในมหาวิทยาลัยซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๖ โดยคำแนะนำของคณบดี

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๓๒

ฯลฯ

ฯลฯ

การแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง คุณสมบัติของผู้อำนวยการวิทยาลัย และรองผู้อำนวยการวิทยาลัย และการรักษาราชการแทนให้นามตรา ๒๔ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ มาใช้ บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๕

ฯลฯ

ฯลฯ

คุณสมบัติของผู้อำนวยการและหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งรองผู้อำนวยการและรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะให้นามตรา ๒๖ มา ใช้บังคับโดยอนุโลม ส่วนการแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการรักษาราชการแทนให้ นามตรา ๒๔ และมาตรา ๒๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑๐โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

๑๑โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือตำแหน่งอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสภาสถาบันอุดมศึกษาที่ออกตามมาตรา ๖๕/๑^๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ โดยกรณีที่มีการแต่งตั้งพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาให้ดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารตามมาตรา ๑๘^๓ (ข) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้นั้นก็มีอำนาจและหน้าที่ในตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งและมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดหน่วยงานนั้น ส่วนกรณีที่มีการแต่งตั้งพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาให้ดำรงตำแหน่งอื่นตำแหน่งพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาตำแหน่งใดบังคับบัญชาข้าราชการและพนักงานในส่วนราชการหรือส่วนงานใด ในฐานะโดยอ้อมเป็นไปตามข้อบังคับที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่า เมื่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวได้มีการรองรับสถานะของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาไว้ ทั้งกรณีการดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารและกรณีการใช้อำนาจบังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยแล้ว พนักงานมหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยแม่โจ้จึงสามารถดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารและสามารถใช้อำนาจบังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชาที่เป็นข้าราชการในสังกัดได้

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๕๑

^๒มาตรา ๖๕/๑ การกำหนดตำแหน่ง ระบบการจ้าง การบรรจุและการแต่งตั้ง อัตราค่าจ้าง และค่าตอบแทน เงินเพิ่มและสวัสดิการ การเลื่อนตำแหน่ง การเปลี่ยนและการโอนย้ายตำแหน่ง การลา จรรยาบรรณ วินัยและการรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การออกจากงาน การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ และการอื่นที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภาสถาบันอุดมศึกษา

^๓โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น